

S PIS TREŚCI

Wstęp	9
ROZDZIAŁ I. Kształtowanie się doktryny i dyscypliny od początku chrześcijaństwa do promulgacji Kodeksu prawa kanonicznego z 1917 roku	11
Wprowadzenie	11
1. Kształtowanie się doktryny i dyscypliny od początków chrześcijaństwa do Soboru Trydenckiego	12
1.1. Definicja dyspensy	12
1.2. Przedmiot dyspensy	16
1.3. Autor dyspensy	19
1.4. Przyczyna dyspensy	22
2. Kształtowanie się doktryny i dyscypliny od Soboru Trydenckiego do promulgacji Kodeksu z 1917 roku	24
2.1. Problem dyspensowania w trakcie obrad Soboru Trydenckiego (1545–1563)	24
2.2. Problem dyspensowania po Soborze Trydenckim (1563–)	27
Podsumowanie	29
ROZDZIAŁ II. Dyscyplina i doktryna w okresie od promulgacji Kodeksu prawa kanonicznego z 1917 roku do promulgacji Kodeksu prawa kanonicznego z 1983 roku	31
Wprowadzenie	31
1. Kodeks prawa kanonicznego z 1917 roku	31
1.1. Definicja dyspensy oraz władza kompetentna do dyspensowania (kan. 80 CIC/17)	32
1.1.1. Definicja dyspensy	33

1.1.2. Władza kompetentna	33
1.2. Władza dyspensowania ordynariuszy (kan. 81 CIC/17) . . .	34
1.2.1. Sytuacja zwyczajna	35
1.2.2. Sytuacja nadzwyczajna.	37
1.3. Władza biskupów i ordynariuszy miejsca w odniesieniu do prawa partykularnego (kan. 82 CIC/17)	40
1.4. Władza proboszczów (kan. 83 CIC/17)	40
1.5. Przyczyna dyspensowania (kan. 84 CIC/17).	41
1.5.1. Założenia generalne	42
1.5.2. Domniemanie co do wystarczalności przyczyny dyspensowania	43
1.6. Interpretacja (kan. 85 CIC/17)	44
2. Ewolucja doktryny i dyscypliny po Soborze Watykańskim II. . .	46
3. Przebieg prac kodyfikacyjnych	52
Podsumowanie	57

ROZDZIAŁ III. Dyspensa pod rządami Kodeksu prawa kanonicznego z 1983 roku	59
Wprowadzenie	59
1. Elementy istotne dyspensy ujęte w kan. 85 KPK	59
1.1. Definicja legalna dyspensy i jej implikacje doktrynalne . . .	60
1.1.1. Koncepcja dyspensy	60
1.1.2. Dyspensa a figury jej podobne	66
1.1.2.1. Dyspensa a abrogacja i derogacja ustawy	67
1.1.2.2. Dyspensa a przywilej.	67
1.1.2.3. Dyspensa a epikia	68
1.1.2.4. Dyspensa a zezwolenie.	68
1.1.2.5. Dyspensa a dysymulacja.	69
1.1.2.6. Dyspensa a tolerancja	69
1.1.3. Dyspensy szczególne.	70
1.1.3.1. Dyspensa od małżeństwa ważnie zawartego, lecz niedopełnionego	71
1.1.3.2. Dyspensa od ślubu	73
1.1.3.3. Przywileje wiary	75
1.2. Autor dyspensy	75

1.3. Prawo czysto kościelne przedmiotem dyspensy.	79
1.4. Poszczególne wypadki.	85
1.5. Forma dyspensy	87
2. Ograniczenia w dyspensowaniu (kan. 86 KPK)	89
3. Zasady dyspensowania przez autorytety niższego stopnia jurysdykcyjnego od ustaw, które wydała najwyższa władza kościelna (kan. 87 KPK)	95
3.1. Sytuacja zwyczajna	96
3.1.1. Władza kompetentna	96
3.1.1.1. Najwyższy prawodawca	96
3.1.1.2. Biskup diecezjalny	97
3.1.2. Adresat dyspensy	101
3.1.3. Dyskrecjonalność decyzji a dobro duchowe wiernych	102
3.1.4. Ustawy dyscyplinarne	104
3.1.5. Rezerwy	109
3.1.5.1. Ustawy procesowe i karne	109
3.1.5.2. Rezerwy zastrzeżone Stolicy Apostolskiej lub innej władzy	111
3.1.6. Wątpliwość prawna a możliwość dyspensowania	113
3.2. Sytuacja nadzwyczajna.	113
3.2.1. Trudność zwrócenia się do Stolicy Świętej.	114
3.2.2. Niebezpieczeństwo poważnej szkody	116
3.2.3. Dyspensa zarezerwowana Stolicy Świętej	116
4. Kompetencje ordynariusza miejsca (kan. 88 KPK).	117
4.1. Ordynariusz miejsca	118
4.2. Ustawy podlegające dyspensowaniu	119
4.3. Możliwość dyspensowania innych autorytetów niewymienionych w kan. 88 KPK	121
4.4. Konieczność wystąpienia przyczyny dyspensowania	122
5. Władza dyspensowania proboszcza i innych prezbiterów lub diakonów (kan. 89 KPK)	123
5.1. Pryncypium generalne.	124
5.2. Wyjątki od założeń generalnych	125
6. Przyczyna dyspensowania (kan. 90 KPK)	128
6.1. Konieczność wystąpienia przyczyny dyspensowania	129

6.1.1. Przemyoty przyczyny.	133
6.1.1.1. Przyczyna słuszna	133
6.1.1.2. Przyczyna racjonalna	134
6.1.2. Skutki dyspensy wydanej bez przyczyny.	135
6.1.2.1. Dyspensa wydana przez ustawodawcę lub jego przełożonego	136
6.1.2.2. Dyspensa wydana przez autorytet niższego stopnia jurysdykcyjnego	137
6.1.2.3. Sytuacja nadzwyczajna. Stan poważnej konieczności. . .	139
6.1.2.4. Prawo do dyspensy w przypadku wystąpienia przyczyny słusznej i racjonalnej.	140
6.2. Domniemanie skodyfikowane w kan. 90 § 2 KPK	141
7. Adresaci dyspensy (kan. 91 KPK)	142
7.1. Podwładni.	144
7.2. Podróżni.	146
7.3. Dyspensowanie samego siebie	146
8. Zasady interpretacyjne (kan. 92 KPK).	147
8.1. Dyspensa	149
8.2. Władza dyspensowania	150
9. Ustanie dyspensy (kan. 93 KPK)	151
9.1. Dyspensa ciągła.	151
9.2. Dyspensa jednorazowa.	154
Podsumowanie	155
Zakończenie	157
Wykaz ważniejszych skrótów.	165
Bibliografia.	166
RESUME Dispensation in the canonical legal system. A legal-historical study.	179
Contents	182